

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΣΤΟΧΟΣ 1^{ος}: *Η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων με έμφαση στην εφαρμογή, κατά τη διάρκεια της διδακτικής διαδικασίας (προγραμματισμός, διδασκαλία, αξιολόγηση), των Αναδομημένων Αναλυτικών Προγραμμάτων και, ιδιαίτερα, των Δεικτών Επιτυχίας και Δεικτών Επάρκειας*

Οι σχολικές μονάδες καλούνται να αξιοποιήσουν εισηγήσεις και προτάσεις για προώθηση του 1^{ου} υπό έμφαση στόχου και να αναπτύξουν δράσεις που αφορούν στις διαστάσεις της ποιοτικής διδασκαλίας και της διαμορφωτικής αξιολόγησης, που αποτελούν βασικές συνισταμένες της βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της πρόληψης και αντιμετώπισης του αναλφαριθμητισμού, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του σχολείου και της Επαγγελματικής Μάθησης των εκπαιδευτικών λειτουργιών.

Οι όποιες εισηγήσεις, που παρουσιάζονται, είναι προτεινόμενες και δεν αποτελούν έτοιμες λύσεις προς εφαρμογή. Αποσκοπούν στο να προβληματίσουν και να δημιουργήσουν το έναυσμα της συζήτησης σε κάθε σχολική μονάδα για κάθε στάδιο της διδακτικής διαδικασίας (προγραμματισμός, διδασκαλία, αξιολόγηση), ώστε να αναζητηθούν, να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν οι καταλληλότερες προς εφαρμογή ιδέες, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας.

A. Η κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να εφαρμόζει τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας :

- Ως «**τις συνιστώσες ενός ελάχιστου πυρηνικού προγράμματος**» που καθορίζει τις γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις κλειδιά, τις οποίες ο μαθητής σε κάθε τάξη και στάδιο ανάπτυξής του αναμένεται να καλλιεργήσει ως προσδοκώμενα αποτελέσματα. Αυτές οι γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις κλειδιά έχουν την εγγενή ικανότητα να παράγουν νέα γνώση και είναι δείκτες επιτυχίας του μαθητή από τάξη σε τάξη και από το ένα επίπεδο εκπαίδευσης σε άλλο.

Επομένως, θα πρέπει να επιδιώκεται:

- Η ένταξη των Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας στην καθημερινή διδασκαλία αφήνοντας πάντα περιθώριο στον/στην εκπαιδευτικό να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του με ό,τι άλλο θεωρεί αναγκαίο για ικανοποίηση των αναπτυξιακών- μαθησιακών αναγκών των μαθητών του/της.
 - Η διευκόλυνση της προετοιμασίας του μαθήματος και η χρησιμοποίηση της ύλης και του διδακτικού υλικού για την επίτευξη των Δεικτών Επιτυχίας.
 - Η επιλογή από τους αντίστοιχους Δείκτες Επάρκειας των διδακτέων που υποστηρίζουν την επίτευξη του Δείκτη Επιτυχίας, μέσω της άσκησης της παιδαγωγικής αυτονομίας του/της εκπαιδευτικού η οποία του επιτρέπει να επιλέγει, να διαφοροποιεί και να εμπλουτίζει τους Δείκτες Επάρκειας.
- Ως **«οδοδείκτες»** που καθοδηγούν τον προγραμματισμό της διδασκαλίας σε επίπεδο μαθήματος, σε επίπεδο διδακτικής ενότητας και σε επίπεδο τετραμήνων ή σχολικού έτους. Έτσι, ο προγραμματισμός θα είναι αποδοτικός και επαρκής χρονικά, έγκυρος ως προς το περιεχόμενό του και θα στοχεύει στις εμφάνσεις που διαφαίνονται μέσα από τις πυρηνικές γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές, όπως περιγράφονται στους Δείκτες.

Επομένως, θα πρέπει να επιδιώκεται:

- Ο μακροπρόθεσμος και βραχυπρόθεσμος προγραμματισμός της εφαρμογής των Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας, λαμβάνοντας υπόψη την καλύτερη αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου.
 - Η καλλιέργεια δεξιοτήτων αποτελεσματικής διαχείρισης του διδακτικού χρόνου από μέρους των εκπαιδευτικών σε επίπεδο μαθητή και σχολικής τάξης.
 - Η πραγματοποίηση συντονισμού μεταξύ των διδασκόντων/ουσών σε επίπεδο προγραμματισμού.
 - Η ενεργός εμπλοκή του μαθητή σε όλα τα στάδια κατά τη διαδικασία μάθησης.
- Ως **«εργαλεία στόχευσης»** κατά τη διδασκαλία, ώστε η διδακτική μεθοδολογία, η επιλογή των δραστηριοτήτων και η διαχείριση του χρόνου να καθίστανται

αποτελεσματικές. Συνεπώς, οι Δείκτες, καθώς διατυπώνουν εισηγούμενη διδακτική πορεία (Δείκτες Επάρκειας) ή επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, που θα αξιολογηθούν εν τέλει (Δείκτες Επιτυχίας), αποτελούν για τη διδασκαλία τη βάση, στην οποία θα στηριχθούν τα κριτήρια σχεδιασμού και θα επιλεγούν τόσο τα διδακτικά εργαλεία όσο και οι διδακτικές δραστηριότητες (διαφοροποίηση διδασκαλίας).

Επομένως, θα πρέπει να επιδιώκεται:

- Ο προσανατολισμός στην επίτευξη του Δείκτη Επιτυχίας.
- Η υιοθέτηση/εφαρμογή των Δεικτών Επάρκειας που αντιστοιχούν στον συγκεκριμένο Δείκτη Επιτυχίας.
- Η επιλογή εργαλείων τα οποία υποστηρίζουν, ενισχύουν ή επεκτείνουν τις ανθρώπινες γνωστικές ικανότητες, τη σκέψη, τη νόηση, τη δυνατότητα επίλυσης προβλήματος, την κριτική σκέψη, οικοδομούν τη γνώση και τις διαδικασίες κατανόησης των εννοιών και χρησιμοποιούνται ως μεταβλητές πάνω στις οποίες μπορούμε να επιδράσουμε, ώστε να σχεδιάσουμε και να ελέγξουμε παιδαγωγικές καταστάσεις.
- Ο σχεδιασμός διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες και τη μαθησιακή ετοιμότητα των παιδιών.
- Η επιλογή από τους/τις μαθητές/τριες συγκεκριμένων προτεινόμενων διδακτικών δραστηριοτήτων με βάση το μαθησιακό τους προφίλ.

Σημειώνεται ότι, για την επίτευξη των πιο πάνω, θα πρέπει να επιδιωχθεί:

- Ο περιορισμός του λόγου του εκπαιδευτικού, του οποίου ο ρόλος είναι αυτός του εμπυχωτή / καθοδηγητή της μαθησιακής διαδικασίας.
- Η αύξηση του χρόνου εργασίας των μαθητών και της καλλιέργειας της αυτενέργειάς τους.
- Ο διαφοροποιημένος τρόπος οργάνωσης της τάξης: εξατομίκευση και ομαδοσυνεργατική μάθηση.
- Η εξατομικευμένη ποιοτική ανατροφοδότηση.
- Η διαφοροποιημένη κατ' οίκον εργασία.

- Ως «**εργαλεία αποτίμησης**» του βαθμού στον οποίο οι μαθητές/τριες έχουν επιτύχει την επιδιωκόμενη μάθηση τη συγκεκριμένη στιγμή. Συνεπώς, η παρακολούθηση των αποτελεσμάτων επιτυγχάνεται, κυρίως, με εργαλεία και στρατηγικές διαμορφωτικής αξιολόγησης και λιγότερο με πρακτικές τελικής αξιολόγησης, κατά την οποία οι ευκαιρίες για ανατροφοδότηση και επανάδραση περιορίζονται.

Επομένως, θα πρέπει να επιδιώκεται:

- Η προαγωγή της συνεχούς διαμορφωτικής αξιολόγησης της μάθησης, αφού η βελτίωση της μάθησης είναι ο τελικός στόχος κάθε σημαντικής προσπάθειας βελτίωσης στο σχολείο.
- Η καταγραφή αυτής της πορείας μάθησης του μαθητή με διάφορους τρόπους και μέσα.
- Η παροχή εξατομικευμένης ανατροφοδότησης.
- Η αξιοποίηση των πορισμάτων της αξιολόγησης των μαθητών, με στόχο την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού και τη βελτίωση της διδακτικής του/της πρακτικής.
- Η περιγραφική ενημέρωση των γονέων του μαθητή και του ίδιου του μαθητή για συγκεκριμένες ανάγκες σε κάθε μάθημα.

B. Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης και της Επαγγελματικής Μάθησης των εκπαιδευτικών λειτουργών, η κάθε σχολική μονάδα ενθαρρύνεται:

1. Να επικεντρωθεί σε σημαντικές μαθησιακές προτεραιότητες, π.χ. καλλιέργεια προφορικού ή γραπτού λόγου, δημιουργικότητα, συμπεριφορά μαθητών κ.ά.
2. Να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένες διαστάσεις της λειτουργίας του σχολείου και της μαθησιακής διαδικασίας εντός της σχολικής αίθουσας, οι οποίες θα επιδράσουν θετικά στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και θα συνδεθούν με την Επαγγελματική Μάθηση των εκπαιδευτικών λειτουργών.
3. Να επιλέξει η ίδια όσες εισηγήσεις θεωρεί τις πιο κατάλληλες, για να προωθήσει τον υπό έμφαση στόχο.

4. Να οδηγηθεί σε αναστοχασμό, να προχωρήσει σε εκτίμηση της βελτίωσης, να αναθεωρήσει αποφάσεις και να λάβει νέες αποφάσεις για τη συνέχεια.

Γ. Η καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας ως σημαντικός άξονας για την υλοποίηση του 1^{ου} υπό έμφαση στόχου

Ο όρος φιλιαναγνωσία αναφέρεται στη θετική προσδιορισμένη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο, ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης, αλλά και με οποιαδήποτε άλλη μορφή έντυπου ή ψηφιακού γραπτού λόγου. Εμπεριέχει, ταυτόχρονα, τις εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών δεξιοτήτων κυρίως, αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων. Το σχολείο είναι ο πλέον ιδανικός χώρος για συστηματοποίηση δεξιοτήτων μελέτης ενός λογοτεχνικού ή άλλου συναφούς με το διδακτικό αντικείμενο βιβλίου και απόκτησης θετικών στάσεων απέναντι στη συνεκτική ανάγνωση.

Σκοπός της φιλιαναγνωσίας είναι η εξοικείωση του παιδιού με τον γραπτό λόγο (σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή) και μέσω αυτού η ανάπτυξη του γραμματισμού: κειμενικού, εικονογραφικού, πολιτισμικού. Σταδιακά η σχέση αυτή θέτει τα θεμέλια για:

- την αισθητική απόλαυση
- την καλλιέργεια της φαντασίας
- την ανάπτυξη της γλωσσικής έκφρασης
- την καλλιέργεια του συναισθηματικού κόσμου
- την καλλιέργεια και ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας
- την καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας και αναγνωστικής απόλαυσης
- την καλλιέργεια της δεξιότητας της αναδιήγησης ιστοριών
- την αφηγηματική ικανότητα
- την ανάπτυξη της δυνατότητας κατανόησης του κειμένου.

Η συμβολή του εκπαιδευτικού, και γενικότερα του σχολείου, στη θετική κινητοποίηση των μαθητών και των μαθητριών απέναντι στο βιβλίο και γενικότερα στον γραπτό λόγο, από την πρώτη μέρα της ένταξής τους στο σχολείο μέχρι και το τέλος του λυκείου, είναι

καθοριστική. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λειτουργήσει ως εμπνευστής, συναναγνώστης και εμπυχωτής της όλης προσπάθειας. Η κάθε τάξη μπορεί να γίνει μια κοινότητα αναγνωστών, όπου μέσα σε ένα κλίμα δημιουργικότητας θα ενεργοποιείται η φιλιαναγνωστική διάθεση του παιδιού και θα αξιοποιείται πολυπλεύρως η όποια μορφή γραπτού λόγου, εισάγοντας τον/τη μαθητή/τρια στον κόσμο της λογοτεχνίας ή γενικότερα της γνώσης μέσα από οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο. Είναι σημαντικό, μέσα από ενδιαφέρουσες, ελκυστικές δραστηριότητες, τα παιδιά να χαίρονται και να αγαπήσουν τον γραπτό λόγο και ειδικότερα τα βιβλία, έτσι ώστε να αποζητούν διά βίου τη συντροφιά τους.

Η κάθε σχολική μονάδα είναι δυνατόν να οργανωθεί ως εξής:

- Να συσταθεί από την αρχή της σχολικής χρονιάς μία συντονιστική επιτροπή, υπεύθυνη για την προώθηση του στόχου, στην οποία θα μετέχουν ένα μέλος της Διευθυντικής Ομάδας, μέλη του διδακτικού προσωπικού, καθώς και μαθητές-εκπρόσωποι των τμημάτων. Στην επιτροπή είναι δυνατόν, επίσης, να εκπροσωπείται και ο Σύνδεσμος Γονέων του σχολείου και στο πλαίσιο της λειτουργίας της είναι δυνατόν να καθιερωθούν συναντήσεις, καθώς και δράσεις συνεργασίας με γειτονικά σχολεία.
- Να αναληφθούν δράσεις που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας όσο και σε επίπεδο τάξης. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν δραστηριότητες, που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών/τριών τους.
- Να ενταχθούν δημιουργικά στις φιλιαναγνωστικές πρακτικές διαθεματικές δραστηριότητες, με στόχο τη συνεργασία και τον προγραμματισμό μεταξύ εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων.

Ενδεικτικά:

1. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας:

- Έκδοση περιοδικού φιλιαναγνωσίας. Το περιοδικό μπορεί να είναι και ηλεκτρονικό. Υπεύθυνη μπορεί να είναι μια μικτή επιτροπή από εκπαιδευτικούς και μαθητές, οι οποίοι θα αναλάβουν τους αντίστοιχους ρόλους που απαιτούνται

για την έκδοση ενός περιοδικού (συντάκτες, δημοσιογράφοι, εικονογράφοι, σκιτσογράφοι, υπεύθυνοι διαφήμισης, διακίνησης κ.λπ.).

- Αξιοποίηση της Ημέρας των Γραμμάτων, της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Νεανικού Βιβλίου (2 Απριλίου) και της Παγκόσμιας Ημέρας Βιβλίου (23 Απριλίου). Συμμετοχή των παιδιών σε διαγωνισμούς ή άλλες δράσεις σχετικές με την ποίηση, το άρθρο, το παραμύθι.
- Κατάλληλα διαρρυθμισμένος χώρος στην είσοδο του σχολείου, όπου υλικό από τις δράσεις φιλιαναγνωσίας θα εκτίθεται τόσο για τους μαθητές και για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους γονείς και τους επισκέπτες του σχολείου.

2. Σε επίπεδο τάξης:

- Δραματοποίηση μέρους ή του όλου της ιστορίας ενός βιβλίου.
- Κατασκευή αφίσας για κάποιο ή κάποια από τα βιβλία που διαβάστηκαν.
- Τοποθέτηση του λεγόμενου «λογοτεχνικού πίνακα» στην τάξη, όπου τα παιδιά θα μπορούν ελεύθερα να αναρτούν εργασίες τους σχετικές με τα βιβλία που διαβάζουν.
- Ενασχόληση με τον/τη συγγραφέα, το έργο του/της γενικότερα, σειρά βιβλίων του/της, ίσως με παρόμοια θέματα, επικοινωνία μαζί του/της σε περίπτωση που είναι εν ζωή. Τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν ένα χρονολόγιο του έργου του/της, να συλλέξουν και να διαβάσουν συνεντεύξεις του/της.
- Κατασκευή τοιχογραφίας με ζωγραφιές και λεζάντες από τα βιβλία που έχουν διαβαστεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς.